

GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn

DR Byen

Emil Holms Kanal 20

DK-0999 København C

T +45 3520 3040

www.dr.dk

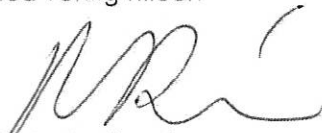
15. august 2018

Kære

Du har den 29. maj 2018 klaget over et indslag i anledning af DR's dækning af Kronprins Frederiks 50 års fødselsdag. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Generaldirektør

Kopi: Journalen

Producent Katarina Scheef

Redaktionschef Bettina Skriver

Jurachef Peter Skov

Konst. etikchef Anja Lundberg Andersen

Gennemgang af sagen

Den 29. maj 2018 skriver klager . gennem DR's klagesystem, fordi han finder et indslag i DR's fødselsdagsshow for Kronprins Frederik i anledning af 50-års fødselsdagen for ekstremt upassende og utilstedeligt. Det drejer sig om sangeren Lukas Grahams optræden, hvor kunstneren bærer en t-shirt med skriften "Freetown Christiania".

"Jeg kan ikke acceptere, at mine licenskroner bliver brugt til at føre politisk propaganda for Christiania. Det hører ingen steder hjemme! I bedes venligst grundigt redegøre for, hvordan dette kan tillades på landsdækkende tv, i bedste sendetid og betalt af licensmidler," skriver klager.

Den 13. juni 2018 svarer producent på showet Katarina Scheef, DR Event, klager: "*I DR Etikken er der som hovedregel forbud mod, at en DR ansat kan optræde i beklædning, der signalerer politiske holdninger, som f.eks. 'Bevar Christiania'. Anderledes forholder det sig imidlertid, når kunstnere - i dette tilfælde Lukas Graham - optræder i et DR program i deres eget tøj. De er ikke underlagt 'dresscoden' fra etikken således forstået, at DR ikke blander sig i, hvilket tøj kunstnere har på, når de optræder (med mindre der er tale om noget, der er decideret ulovligt). Det er deres private tøj og ikke betalt af licensmidler. At Lukas Graham vælger at tage en T-shirt på med et pro-Christiania statement må høre ind under hans ytringsfrihed."*

Samme dag skriver klager tilbage:

"Jeg anerkender, at der naturligvis er ytringsfrihed, men jeg kan imidlertid ikke anerkende din præmis om, at der ikke skal gælde de samme etiske retningslinjer for ansatte hos DR og kunstnere hyret og betalt af DR til at udføre et afgrænset arbejde for DR.

Som betalt konsulent/rådgiver eller i dette tilfælde kunstner repræsenterer man sin arbejdsgiver og er derfor efter min overbevisning omfattet af samme regler/etik som gælder medarbejdere med direkte og permanent ansættelse.

Jeg kan ikke lade være med at tænke på, hvordan I og resten af DK havde reageret, hvis en kunstner mødte op i trøje med påskriften "Vote Trump", "Liberal Alliance", "Bilka", "Afskaf licens" eller lignende? Der er vel ingen af disse udsagn, der er ulovlige?

Jeg er bekendt med, at DR naturligvis ikke har købt og betalt hans trøje, men det er vel korrekt forstået, at hans optræden er betalt med Licensmidler?"

Den 15. juni svarer Katarina Scheef tilbage:

"Det er korrekt, at Lukas Grahams optræden er betalt af DR og dermed licensmidler.

Dette er dog ikke ensbetydende med, at DR er at betragte som arbejdsgiver i den konkrete sag, hvorfor DR heller ikke har instruktionsbeføjelser i forhold til Lukas Grahams optræden som kunstner.

Lukas Graham - og de øvrige kunstnere - er således ikke omfattet af DRs etiske retningslinjer på samme måde som DRs tidsbegrænsede- eller fastansatte medarbejdere er det.

Håber hermed at have bragt lidt klarhed ift den konkrete sag."

Efter et par yderligere rykkere fra klager, svarer producent Katarine Scheef den 4. juli, at der ikke er yderligere at føje til, og hun henviser til lytternes og seernes redaktør (LSR). Samme dag går klagen videre til LSR med følgende mail fra klager:

"I din rolle som Seernes og Lytternes redaktør ønsker jf. mail korrespondance herunder med Katarina Scheef at påklage Danmarks Radios brug af licensmidler til brug for upassende reklame/propaganda for Christiania.

Jeg ønsker ligeledes at påklage Katarina Scheefs opførsel i forbindelse med behandling af min henvendelse særligt i forhold til lang svartid, undladelse af at besvare mine spørgsmål samt at udvise arrogance og ligegyldighed i forhold til at behandle min henvendelse. Som licensbetaler forventer jeg en seriøs håndtering af en henvendelse vedr. forhold, som jeg mener er i strid med DR's rolle som formidler af Public Service."

Om programmet

Sangeren Lukas Graham medvirker to gange i DR-programmet 'Hele Danmark fejrer Kronprinsen,' som blev sendt på DR1 søndag den 27. maj 2018. Det er sangnummer nummer to med Lukas Graham, som klager kritiserer. Sangeren synger nummeret "You're not there". Han bærer en blå t-shirt med påskriften "Freetown 1971 Christiania."

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Klager har tre krav i sin klage over DR.

1.

Overordnet mener klager, at DR bryder sine egne etiske regler ved at tillade en kunstner at optræde med et budskab på sit tøj.

2.

Dernæst ønsker klager min bedømmelse af DR's svar i henhold til spørgsmål, svartider etc.

3.

For det tredje ønsker klager oplyst, hvad kunstneren har modtaget i honorar fra DR for sin medvirken i showet.

DR's etiske regler rummer bestemmelser om, hvad DR-ansatte må og ikke må i forhold til ytringer blandt andet på tøj. Derimod rummer reglerne ikke bestemmelser om, hvordan ikke-DR-ansatte, men honorarbetalte – som en sanger – må gå klædt.

I forhold til klagers påstand om, at sangeren Lukas Graham må betragtes som ansat af DR og underlagt DR's etiske regelsæt, henholder jeg mig til to afgørelser fra Folketingets ombudsmand. Dels er der en afgørelse specifikt om DR-ansattes ytringsfrihed og dels om offentlig ansattes ytringsfrihed i almindelighed.¹

Ad 1

DR indgår aftale med sangeren Lukas Graham til at optræde i det pågældende program, men det gør ham ikke til ansat i DR. Deri har producent Katarina Scheef ret i sit svar til klager.

Derimod må seerne forvente, at det, de kan se i DR's programmer, overholder de etiske standarder, som DR sætter for egen programvirksomhed, uanset om de medvirkende/optrædende er ansat i DR, eller de leverer en ydelse som ikke-DR-ansat. Så DR har overordnet et ansvar i forhold til seerne og sendefladen, uanset om de medvirkende/optrædende er ansat i DR, eller de er ansat på kontrakt som selvstændige.

Overordnet er DR bundet i al sin programvirksomhed af nogle hensyn – blandt andet til at optræde upartisk. Det fremgår af radio- og fjernsynsloven. DR er pålagt både at lægge afgørende vægt på ytringsfriheden, men samtidig også – som offentlig institution – at lægge vægt på saglighed og upartiskhed. Det kan komme i konflikt såvel ansattes ytringsfrihed som ikke-DR-ansattes ytringsfrihed. Her skal DR balancerer begge hensyn, sådan som Folketingets ombudsmand har påpeget det. Det kræver en konkret vurdering, så man ikke kommer til at indskrænke den ansattes personlige råderum unødigt, påpeger ombudsmanden.²

I det konkrete tilfælde optræder kunstneren Lukas Graham med en t-shirt med teksten "Freetown 1971 Christiania." En reference på engelsk til at Fristaden Christiania blev grundlagt i 1971. T-shirten rummer ikke nogen verbal politisk opfordring (som eksempelvis "Bevar Christiania"). Det er kendt, at kunstneren Lukas Graham er født og opvokset i Fristaden Christiania. Så set ud fra den betragtning udtrykker t-shirten ikke et politisk budskab, som eksempelvis hvis den havde været påtrykt en direkte opfordring. Man kan føje til, at Fristaden Christiania har været lovliggjort i snart tyve år, men politisk deler den fortsat befolkningen. Set i den sammenhæng kan en kunstner som Lukas Grahams optræden i nationalt tv godt ses som en ikke-verbal støtte til en politisk omstridt bydel i København. Men der er tale om en privat kunstneres ytring.

¹ http://www.ombudsmanden.dk/myndighedsguiden/specifikke_sagsomraader/offentligt_ansattes_ytringsfrihed/

² http://www.ombudsmanden.dk/find/udtalelser/beretningssager/alle_bsager/2014-12/pdf2/ p. 11

Som det fremgår af DR-svar til klager, vil DR ikke blande sig i, hvad en kunstner, DR har indgået kontrakt med til et DR-show, har tænkt at iføre sig på scenen. Men i dette tilfælde er sagen, at DR ikke kontraktligt har taget sig denne rettighed.

Katarina Scheef har forklaret, at DR's standardkontrakter med kunstnere rummer flere bestemmelser, der skal forhindre kunstnere i at reklamere, men der er ikke nogen bestemmelse, som begrænser kunstneres politiske ytringer eller giver DR ret til at bestemme over kunstneres påklædning. Heller ikke i tilfældet med Lukas Graham.

Jeg opfatter det således: I udgangspunktet kan DR ikke stille krav, der begrænser en kunstner (som ikke er DR-ansat), der begrænser kunstnerens ytringsfrihed. Men i og med at kunstneren indgår en kontrakt, og DR dermed køber en ydelse fra den private kunstner, kan DR – hvis DR selv ønsker det – indgå en kontraktlig aftale med den pågældende, der på visse områder sætter rammerne for den pågældende kunstners optræden og medvirken. Hvis DR eksempelvis kræver en bestemt påklædning i forbindelse med en optræden, eller hvis DR som et led i kontrakten forlanger, at den pågældende ikke må optræde med budskaber på tøjet. Kunstneren er ikke frataget sin ytringsfrihed, da kunstneren som selvstændig har retten til at acceptere DR's vilkår eller afvise at gå ind på betingelserne.

Var der tale om en DR-ansat, ville DR være forpligtet til i henhold til de etiske retningslinjer at forlange, at en ansat ikke bærer en t-shirt med samme påskrift. Klager hævder, at DR næppe ville acceptere, hvis en kunstner havde haft en t-shirt på til støtte for den amerikanske præsident Donald Trump ("Vote Trump," "Liberal Alliance" eller "Afskaf Licens").

Hvis DR accepterer, at en kunstner kan bære en t-shirt som en ikke-verbal støtte til Fristaden Christiania, vil man også skulle acceptere, at en kunstner bærer en t-shirt, der kunne tolkes som en støtte til Donald Trump, Liberal Alliance eller en opfordring til at afskaffe licensen, sådan som Klager påpeger det.

Ad 2

Klager ønsker at jeg tager stilling i forhold til den behandling, som klagers henvendelse har fået i første instans. Der er tre forhold, som klager føler sig krænket i forhold til. Det er lang svartid, undladelse af at besvare spørgsmål samt at udvise arrogance og ligegyldighed i forhold til at behandle henvendelsen.

Klager henvender sig den 29. maj, og han får svar den 13. juni. DR har vedtaget en frist på 14. dage til besvarelse af klager, og det overholder denne besvarelse. Redaktionsleder Katarina Scheef svarer på klagen i sit første svar. Samme dag som svaret kommer, stiller klager et nyt spørgsmål (er Lukas Grahams tøj betalt af licensmidler?), og det modtager han to dage efter et nyt svar på. Dernæst vender klager tilbage og rejser et nyt spørgsmål om, hvor meget DR har betalt Lukas Graham? Klager uddyber endvidere sit oprindelige spørgsmål til DR

med konkrete, hypotetiske påskrift på t-shirts, som han gerne vil have redaktionschefens svar på, om DR vil tillade.

Han modtager syv dage efter endnu et svar med endnu en klagevejledning, der henviser til LSR.

Herefter følger flere rykkere, hvor klager udbeder sig et svar. Redaktionschefen svarer den 4. juli, at hun ikke har mere at føje til og henviser til LSR for yderligere spørgsmål.

Klager har modtaget svar på sin oprindelige mail inden for de fjorten dage, som DR har til at svare. Svaret er venligt, korrekt og svarer på spørgsmålet. DR's redaktionschef svarer også på den næste henvendelse, men undlader at svare på nye, hypotetiske spørgsmål om slogans. Reglerne for korrekt besvarelse er overholdt, og klager har fået svar på sit spørgsmål. Således er tidsfristerne overholdt, og klager har gentagne gange fået korrekt klagevejledning.

Ad 3

Klager beder om beløb for DR's betaling for Lukas Graham. Det er et forretningsanliggende, og eftersom DR efter reglerne om aktindsigt ikke er forpligtet til at oplyse kunstnerhonorarer, kan redaktionslederen ikke klandres for, at hun vælger ikke at svare på spørgsmålet.

Konklusion

Klagers hovedpåstand er, at DR førte politisk propaganda for Fristaden Christiania i strid med DR's etiske regler, da man lod sangeren Lukas Graham optræde i DR's fødselsdagsshow for Kronprins Frederik i en t-shirt med påskriften "Freetown 1971 Christiania."

Påskriften henviser til Fristaden Christiania, som i dag er en lovlig bydel i København, men som politisk stadig er omdiskuteret. DR kunne afvise en t-shirt med et politisk budskab - verbalt eller non-verbalt - hvis Lukas Graham havde været ansat i DR. Imidlertid er han selvstændig kunstner, der har indgået en aftale/kontrakt med DR, og denne kontrakt rummer ikke muligheder for DR for at bestemme over kunstnerens påklædning.

Klager kan have ret i, at t-shirten for nogle kan opfattes som et ikke-verbalt støtteudsagn til fordel for Fristaden Christiania. Klager får ikke medhold i dette klagepunkt. Klager har anført, at DR i så fald også ville skulle acceptere kunstnere, der optræder med t-shirts til støtte for eksempelvis Donald Trump. Det følger af ovenstående, at det er korrekt, så længe DR ikke har sikret sig retten til at bestemme, hvad selvstændige kunstnere optræder i DR's sendeflade. DR har ikke sådanne bestemmelser i sine standardkontrakter.

Klager havde også klaget over, at han følte sig dårlig behandlet i de svar, som han modtog fra DR på sin klage. Klager har fået svar, inden den tidsfrist på fjorten dage, som DR selv har sat, og han har endda fået opfølgende svar relativt hurtigt.

efterfølgende. Svarene har været holdt i en korrekt tone og har indeholdt svar på det, der er spurgt om. At DR's producent på programmet har undladt på at svare på, hvad DR har givet Lukas Graham i honorar, ligger inden for de begrænsninger i aktindsigt, som DR kan benytte.

Klager får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 14. august 2018

